

ANG **Paghimakas**

PAHAYAGAN SANG PARTIDO KOMUNISTA SANG PILIPINAS ★ ISLA SANG NEGROS

GINAUBAYAN SANG MARXISMO-LLENINISMO-MAOISMO OKTUBRE 2021

EDITORIAL

Papagsikon kag palaparon ang mga paghimakas sang mangunguma, isulong ang armado nga paghimakas agud lutuson ang kontrarebolusyonaryo nga gyera ni Duterte

ANG NAGATAGUMATAYON NA NGA SISTEMATIKO nga krisis sa Pilipinas bisan artis pa man sang COVID-19 nga pandemya dugang nga naglala subong nga nagtuga sang wala katupong nga pagpanghimulos kag pagpamigos sang masang anak-balhas sang mga mamumugon kag mangunguma. Ang Negros ang laragway sang ini nga pagpamigos kag pagpanghimulos.

Bilang balwarte sang pyudalismo sa Pilipinas, may yara sang malapnagon nga monopolyo sang kadutaan kag rekonstrasyon, pyudal kag malapyudal nga pagpanghimulos kag mga neoliberal nga atake sa agrikultura sa Isla sang Negros. Linibo sang ektarya sang kadutaan ang katubhan nga ginapanag-iyahan kag ginakontrol ilabi na sang mga dalagku nga agalon may duta kag burgesyia komprador kag ginapadalagan sa idalum sang siglo na kadugay nga sistemang hasyenda kag relatibo nga bag-o apang pareho lang ka mapiguson nga sistema ka-angay sang stock distribution option (SDO), aryendo, block farming,

"Liwat..." sundan sa pahina 2

AP *Kaundan*

.....

Editorial: Papagsikon kag palaparon ang mga paghimakas sang mangunguma, isulong ang armado nga paghimakas agud lutuson ang kontrarebolusyonaryo nga gyera ni Duterte, 1

1 patay, 4 pilason sa militar sa separado nga opensibang aksyon sang NPA sa Negros, 4

Mapintas nga pagpang-atake sang mga militar sa mga mangunguma nagasingki, 4

Writ of habeas corpus ginbasura, 5

Bungkalan sa tunga sang pandemya, 6

Mga Balita sa Isla, 7

Sa Matuod Lang, 8

Duta ni Cojuangco, 9

Padayon nga ipangabuhi sang madamu pa nga mga pamatan-on ang ila wala natapos nga misyon, 10

Masaker ang natabo sa Manapla, indi encounter, 10

"Cheene", 12

Laygay Medikal: Lan-ag, 13

"Liwat..." halin sa pahina 1

corporative scheme, agribusiness venture agreement (AVA), kag iban pa. Ehempla ang 5,030 ektarya sang agrikultural nga duta nga napahat-pahat sa 11 ka hasyenda sa bilog Negros Occidental sa idalum sa kontrol sang pamilya Cojuangco.

Ginabulubanta 47% sang mamumugon sa kalamay sa pungsod, ukon 335,000 sa ila upod ang ila mga pamilya, ang naga-antus sa tuman ka malala nga sitwasyon. Samtang nagasirit ang presyo sang mga sandigan nga balaklon, upod ang kuryente kag gasolina, tuman ka malala ang kondisyon sa pagtrabaho. Masobra na duha ka tuig sumugod sang ginpasakaan sang regional wage board sa Western Visayas ang mga mamumugon sa agrikultura. Bisan pa, wala gintuman sang mga agalon may duta ang gintalana nga Php350 nga minimum. Ang swelduhanay sa katubhan ang tuman ka nubo nga nagalab-ot sa Php200 kada adlaw sa panahon sang kargatapas samtang ang iban nga erya ang nagabaton lamang sang ahaw Php500 kada bulan.

Wala labot sa mga mamumugon sa kalamay, ang mga wala sang duta ukon kulang sa duta nga mga mangunguma kag mamumugon sa uma nga nagatanom sang humay, mais, saging, lubi kag iban pa nga pananom ang nagapangatubang man sang sari-sari nga porma sang pyudal kag malapyudal nga pagpanghimulos. May yara man sang pagpanalakay sa ngalan sang paguswag (development aggression) pareho sang pagpang-utod sa kahoy, mina, quarry kag kompanya sang plantasyon nga labi nga nagdingut sa mga mangunguma sang duta nga matala-uma kag subongman nagawasak sang kina-iyahan.

Kilala ang Negros bilang

"sosyal nga bulkan" nga nagahulat nga maglupok. Ang nagabudlay nga mangunguma, ang bug-os nga demokratiko kag patriyotiko nga kahublagan masa, kag ang armado nga rebolusyon sa Isla ang madugay na kag wala duda nga nagapabilin nga sosyal kag politikal nga gamhanan nga pwersa nga naghangkat sa paghari sang dalagku nga mga hasyendero kag burgesya komprador.

Sa idalum ni Duterte, nga ginasadag ang interes sang lokal nga nagahari nga sahi, ang demanda para sa desente nga sweldo kag benepisyo, matuod nga reporma sa duta kag ang pagrespeto sa tawhanon nga kinamatarung ang ginapahipos gamit ang terorismo sang estado nga nagatuga sang madinuguon nga mga masaker, madata nga pagpamatay, ekstrahudisyal nga pagpamatay, tortyur, ilegal nga pagpang-aresto base sa patu-pato nga kaso, abduction, red-tagging, peke kag pwersa nga pagpasurrender kag iban pa nga mapiguson kag mala-demonyo nga mga tikang.

Nalabawan pa ang iya nga idolo, ang diktador nga si Ferdinand Marcos Sr. nga ang tiraniya ang nagtuga sang Escalante Masaker sang 1985, si Duterte paagi sa Armed Forces of the Philippines (AFP) kag Philippine National Police (PNP), ang nagtuga sang madinuguon nga banas sa Negros nga ginpatingkad sang mga mapintas nga pagmatay sa Sagay 9, Guihulngan 6 kag Negros 14 kag ang wala-kaluoy nga pagpatay sa 77 ka mangunguma, tigsakdag sang tawhanon nga kinamatarung, maki-pumuluyo nga mga abogado kag mga aktibista. Pinakabag-o nga kalakasan ang pagkadula sang duha ka tigulang nga mga mangunguma matapos sang masaker sa apat ka may balatian nga mga Pulang hangaway sa

Manapla, Negros Occidental.

Tungod sa sini nga mga kondisyon, naga-uswag ang rebolusyonaryo nga kahublagan sa Isla sang Negros. Apisar sa mga pagpaninguha sang mga ahente sang estado nga maghimu-himo sang mga istorya sang kapyerdihan sang Bag-o nga Hangaway sang Banwa (BHB) sa Negros, ang demokratiko nga rebolusyon sang pumuluyo ang masunson kag malapnagon nga naga-abanse. Padayon nga ginasulong sang BHB ang armado nga paghimakas, ginalunsar ang agraryo nga rebolusyon kag ginatukod kag ginapalapad ang baseng masa kag mga organo sang gahum pampulitika sa ida-lum sang absoluto nga pagpamuno sang Partido Komunista sang Pilipinas (PKP).

Wala malingkang sang wala-untat nga kontrarebolusyonaryo

"Liwat..." sundan sa pahina 3

OKTUBRE 2021

ANG **Paghimakas**

Nagapasalamat ang *Ang Paghimakas* sa mga kontribusyon agud mangin madinalag-on ang ini nga isyu. Sa pagpauswag sang aton *Ang Paghimakas*, ginapangabay sa tanan nga bumalasa nga padayon nga mag-amot sang mga balita, piktyur, istorya kag iban pa nga sinulat. Nagapangayo man kami sang inyo mga suhestyon kag komentaryo paano pa gid ini pauswagon.

angpaghimakas@yahoo.com

fb.com/negros.angpaghimakas

negrosrevportal.wordpress.com

"Ginahimuslan..." halin sa pahina 2

nga gyera ni Duterte sa kaumahan, dapat padayon nga maglunsar ang masang pigos sa Negros sang malapnagon kag sustinido nga mga kontra-pyudal nga kampanya kag mga paghimakas masa nga magaserbi nga mabaskog nga base para sa pagbato sang pumuluyo batok sa pasista nga rehimen.

Ang mga kampanya para sa minimum nga programa sang agraryo nga rebolusyon kaangay sang pagpanubo sang arkila sa duta, pagdula sang usura, pagpataas sang sweldo sang mga mamumugon sa uma kag pagpasaka sang presyo sang mga produktong panguma ang dapat nga mapapagsik, mapalapad, masistematisa kag lubos nga ma-koordinata sa bisan diin man nga may mga basehan kag rekisito sa mga hasyenda, talamnan kag iban pa nga tipo sang mga pananom sa mga baseng gerilya, sonang gerilya kag mga puting purok. Nagakadapat nga may yara sang kontra-pyudal nga naghili-ugyon nga prente partikular agud magtipon sang pinakamalapad nga suporta para sa makatarungan nga paghimakas

sang kahublagan mangunguma halin sa sari-sari nga sektor, nahanunga nga pwersa kag iban pa nga mga alyado nga grupo kag personalidad.

Dapat nga maangot ang mga kontra-pyudal nga paghimakas sa away batok sa pasismo sang estado kag imperyalismong US. Kinahanglan nga magsulong sang pagpamatuk ang kontra-pyudal nga kahublagan batok sa indideklarado nga laye militar, Memorandum Order (MO) 32, Executive Order (EO) 70, Oplan Kapanatagan kag National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC) ni Duterte. Subongman, dapat mapabaskog kag mapalapad ang kontra-pasista nga paghimakas sa kaumahan, mga banwa kag syudad kag dapat maka-amot ini sa kahublagan sang pumuluyo para awayon kag padayon nga ihamulag ang dunot kag pasista nga rehimen US-Duterte tubtob mapalayas ini.

Subongman nagakadapat nga magkampanya ini batok sa sugar import liberalization, rice tariffication, manubo nga sweldo kag iban pa nga mga neoliberal nga polisiya nga nagpadalum sang kontrol sang imperyalismong US

sa ekonomiya, politika, kultura, militar kag kaangtanan pangluwas sang Pilipinas.

Dapat gilayon nga mapalapad kag mapa-angat sa mas mataas nga lebel ang mga rebolusyonaryo nga asosasyon masa kag mga organo sang gahum pampulitika samtang nagalunsar ini sang mga kontra-pyudal nga paghimakas. Samtang nagabulig ang BHB sa mga paghimakas masa, dapat man nga pasingki-on sang mga Pulang hangaway ang gerilya nga pagpakig-away. Sa pagpabaskog liwat kag pagpalapad sang paghimakas sang mangunguma kag pag-abanse sang armado nga paghimakas, malutos sang pumuluyo kag sang mga rebolusyonaryo nga pwersa ang kontrarebolusyonaryo nga gyera ni Duterte.

Ginagamit ni Duterte ang tanan niya nga baraha agud ipabilin ang iya nga politikal nga paghari. Ang AFP kag PNP, ang iya mga maukod nga alipures, ang handa nga magsunod sa iya mga mando—mag-imbento sang mga hambalanon sa pungsodnon nga seguridad gamit ang Anti-Terror Law agud hatagan rason ang pungsodnon nga laye militar ukon mani-obrahon ang 2022 nga presidensyal nga eleksyon. Ginakombinsi ni Duterte ang iya kaugalingon nga naga-uyat siya sang mabaskog nga posisyon. Apang indi niya hungod nga ginakutkot ang mas madalom pa guid niya nga lulubngan kag ginadala ang pungsodnon demokratiko nga rebolusyon palapit sa kadalag-an. **RP**

.....

Wala malingkang sang wala-untat nga kontrarebolusyonaryo nga gyera ni Duterte sa kaumahan, dapat padayon nga maglunsar ang masang pigos sa Negros sang malapnagon kag sustinido nga mga kontra-pyudal nga kampanya kag mga paghimakas masa nga magaserbi nga mabaskog nga base para sa pagbato sang pumuluyo batok sa pasista nga rehimen.

.....

1 patay, 4 pilason sa militar sa separado nga opensibang aksyon sang NPA sa Negros

NAG-AGOM SANG ISA KA PATAY ang 62nd Infantry Battalion (IB) sa ginlunsar nga sniping operation sang Leonardo Panaligan Command-NPA Central Negros (LPC-NPA) sa Army detachment sa Brgy. Budlasan, Canlaon City, Negros Oriental, Setyembre 22. Samtang apat ka soldado sang 94th IB ang napilasan sang nag-atake ang yunit sang Mount Canseron Command - NPA South Central Negros (MCC-NPA) sa nahamulang nga kulom sang militar nga nagapatigayon sang operasyon kombat sa Sityo Kubay-Anahaw, Brgy. Carabalan, Himamaylan City, Negros Occidental, Oktubre 1, alas 9:00 sang aga.

“Sabat ini sa madugay na

nga panawagan sang pumuluyo sa indi maisip nga paglapas sang tawhanon nga kinamatarung sang mga terorista nga ahente sang estado sa idalum sang pasista nga rehimen Duterte.” suno kay JB Regalado, tagpamaba sang LPC-NPA.

Dugang pa ni Regalado nagapabilin nga preska sa paminsaron sang mga pumuluyo sang nahinambitan nga barangay ang dululungan nga pagpamatay sang mga inosente nga mga mangunguma kag mga sibilyan sa Canlaon City sadtong March 30, 2019 sang mga tropa sang militar kag pulis sa ginpatigayon nga Oplan Sauron 2.

Gin-haras man sang mga katapu sang LPC-NPA ang CAFGU

detachment sa Sityo Guba, Vallehermoso, Negros Oriental, Setyembre 8, alas 2:00 sang hapon.

Sa pihak nga bahin, ginpakamalaut ni Ka Dionesio Magbuelas, tagpamaba sang MCC-NPA ang pagpalapta sang 3rd Infantry Division (3ID) sang peke nga balita nga may natabu nga engkwentro sa tunga sang ila tropa kag ginabulubanta nga 15 ka katapu sang NPA sa Sityo Lanap, Brgy Buenavista, Himamaylan City.

“Wala sang natabu nga engkwentro sa tunga sang 94th IB kag mga katapu sang NPA sa sini nga lugar,” suno kay Magbuelas. **AP**

Mapintas nga pagpang-atake sang mga militar sa mga mangunguma nagasingki

GINHARAS KAG GINPAHUG SANG MGA militar sa idalum sang 94th IB ang mga sibilyan nga pamilya sa Sityo Bulasot, Brgy. Buenavista, syudad sang Himamaylan, Negros Occidental, kaagahon sang Setyembre 11.

Ang nasambit nga mga biktima ang lunsay mga mangunguma kag residente sang nasambit nga lugar sa diin iligal nga gin pang-interogar kag ginapilit nga magsurender bilang mga NPA sang tropa sang militar upod si Johnrey “Jim” Hilado nga taga Sityo Cantupa sa amo nga barangay nga nagaserbi nila nga giya sa ila nga operasyon.

Suno sa pahayag sang mga biktima sila ang ginapalayas sang mga militar sa sulod sang 24 oras sa ila nga ginapuy-an kag ginpahug nga kung indi maglayas patyon sila. Dugang pa, ang isa sa ila ang pila ka beses ginsum-

bag sa sulok-sulok samtang ginainterogar.

Padayon naman ang pilit nga pagpasurender kag pagpamalabay sang 94th IB upod sanday Gary “Dodong” Mahinay kag Louie “Berber” Redoble sa mga mangunguma sa mga sityo sang Tiki, Bagtik, Malagapas kag Kalangkang tanan sakop sang Brgy. Buenavista, sa amu gihapon nga syudad.

Subongman, ginpangkastigo sang nasambit gihapon nga mga militar ang mga mangunguma nga sanday Pedro Montecino kag iya bata nga si Christopher pumuluyo sang Sityo Kubay-Anahaw, Barangay Carabalan nga kutob subong ara pa sa kamot sang 94th IB, ginagamit sa kontra-rebolusyonaryo nga propaganda kag pogus nga ginagamit sa pagpangsulod sang mga kalasangan sa amo nga baryo.

Suno sa pahayag ni Ka Dionesio Magbuelas, tagpamaba sang MCC-NPA nga halos tatlo na ka semana sa bulan sang Setyembre nga nagapanglight sa nabukid nga bahin sang Himamaylan City ang 94th IB partikular sa Barangay Carabalan.

“Ang 94th IB ang nagapro-
“Mapintas...” sundan sa pahina 5

"Mapintas..." halin sa pahina 4

tektar kag nagapaseguro sang mga proyekto nga kalsada nga may kaangtanan sa plano nga pag-opereyt sang makahalalit nga minahan sa boundary sang Himamaylan City, Negros Occidental kag Tayasan, Negros Oriental nga lubos nga ginapamatukan sang mga pumuluyo ilabi na sang tribu sang Maghat-Bukidnon," dugang ni Magbuelas.

Samtang iligal nga ginaresto sang mga katapo sang Special Action Forces (SAF-PNP) kag 62nd IB si Toto Moreno, soltero kag residente sang Sityo Uyangan, Brgy. Budlasan, Canlaon City, Setyembre 14, 2021.

Iligal man nga ginaresto si Reagan Taub, mangunguma kag residente sang Sityo Panagtugas, Brgy. Trinidad, syudad sang Guihulungan, Negros Oriental, sang mga nasambit nga mga tropa sang estado sa kaiping sini nga Sityo Binitibotan, Brgy. Calupaan sa pareho gihapon nga syudad, Oktubre 13, alas 5:00 sang aga.

Suno sa mga nakasaksi, si Taub ang gintortyur kag ginpahug nga magkooperar sa mga militar para himuon nga giya sa pagpanudlo sa gina-alegar nga presensya sang NPA sa lugar. Makita man nga naga-antus ang kondisyon ni Taub kag pilit nga ginpalakat samtang ginahigtan ang iya butkon kag paa.

Subongman, padayon ang mapalpagang operasyon militar sa Brgy. Calupaan kag Budlasan, syudad sang Canlaon. **AP**

Writ of habeas corpus ginbasura sang korte

GINBASURA SANG REGIONAL TRIAL COURT Branch 69 sa Silay City, Negros Occidental, ang petisyon sang pamilya para sa writ of habeas corpus agud ipakita kag i-atubang sa korte ang duha ka mangunguma nga sanday Hector Maquiling kag Ernesto Baynes nga gin-abduct sang mga ka-tapu sang 79th IB sa gintingob nga operasyon sang AFP kag PNP sa Sityo Lauron, Brgy. San Pablo, Manapla, Negros Occidental, Setyembre 30.

Suno sa huwes nga si Judge Leonardo Facultad nga indi niya kuno sakop ang hedkwarter kung diin nakabase ang 79th IB, bisan sakop niya ang Manapla. Apang suno sa abogado sang pamilya sang mga biktima nga nagsala ang desisyon sang nasambit nga huwes bangod kabahin gihapon sang 6th judicial region ang Sagay kag mahimo gid niya nga mapatuman ang nasambit nga petisyon.

Dugang pa sang abogado nga nagaplano sila nga magfile sang motion for reconsideration.

Gin-abduct sang 79th IB

Natabo ang nasambit nga pagkadula ni Maquiling kag Baynes matapos sang brutal nga pagmasaker sang nasambit nga mga tropa sang militar kag pulis sa apat ka hors de combat (wala sang kapasidad nga magbato) nga katapu sang New People's Army (NPA), alas 2:00 sang kaagahon samtang nagakatulog ini sa puluy-an ni Ernesto Baynes.

Sa presscon nga gintigayon sadtong Oktubre 8 sang kaba-

taan sang mga biktima naganawagan ini sa 79th IB nga ipakita na ang ila mga amay.

"Kung may sala ang amon mga amay, pasakaan nila sang kaso sa korte. Pero palihog, pabal-a niyo kami kung diin na sila, mga mangunguma sila indi rebelde," suno sa bata ni Baynes.

Dugang pa sang pamilya wala na sila sang iban pa nga pwede mapasibangdan bangud mga militar man lang ang yara sa lugar sang natabu ang insidente.

Sa panaysayon ni Gaspar David, tanod sang Brgy. San Pablo kag isa sa nakasaksi, nga sang sina nga adlaw, nakabati siya sang lupok sang pusil, alas 2:00 sang kaa-gahon sa direksyon sang puluy-an sang duha ka mangunguma.

Sang nagpadulong siya sa lugar sang panghitabu, nakita niya ang madamu nga mga salakyan sang mga militar kag nagpakilala bilang tanod sang barangay sa isa ka soldado sa tsekpoyn. Pagkatapos sang pila ka minuto, nakita niya ang duha ka mangunguma nga gina-eskortan pagwa sang opisyal ka militar.

Suno kay David antis siya ginpahalin, nakita niya nga ginpahapa sanday Maquiling kag Baynes kag nabati-an niya nga naga-uraroy sa kasakit si Maquiling. Alas 5:00 sang aga sang nagbalik siya sa lugar pero indi na makit-an kung diin na ang duha ka mangunguma.

AP

Bungkalan sa tunga sang pandemya

“MATAMBOK ANG DUTA NGA BUNGA sang paghimakas kag pagpaninguha sang mga ginhi-kanan para sa pag-angkon sang pangmalawigon nga hustisya sa palangabuhian nga amo ang mapasa sa amon mga kabataan.”

Pahayag sang mga mangu-nguma nga nakigbahin sa madugay na nga paghimakas sa duta kag palangabuhian, nga tubtob sa subong biktima gihapon sang malawig nga panahon sang tig-gulutom bunga sang kawad-on sang trabaho panahon sang tig-kiriwi nga mas ginpalala sang pandemyang COVID-19.

Pasulit-sulit na lang nga ginapangatubang sang mga mamumugon sa uma ang Tiempo Tigkiriwi sumugod sa bulan sang Hulyo tubtob Nobyembre sa kada tuig. Dugang pa nga nangin palas-anon ang paglala sang krisis sang kapigaduhon sang naglapnag ang pandemyang COVID-19 nga wala lang nakaapekto sa kahimtangan sa ikaayong-lawas kundi ilabi nga nagpalala sa kawad-on sang pagkaon kag palangabuhian.

Indi luwas ang pumuluyo sang Brgy. Mabinungahon (indi matuod nga pangalan) sa pag-pangatubang sa hangkat sang tigkiriwi kag halit sang COVID-19. Apang sa pihak sini nga kahimtangan, nangin mabakod nga sandigan sang tagsa-tagsa ang pagbinuligay kag pag-isa sumugod pa sang naangkon nila ang kadalag-an sa bungkalan sang duta nga ila ginhimakasan. Gingamit nga nagapangunang rekurso ini agud tanoman sang mga kararuton paagi sa ululupod nga pagtikad sang duta bilang sabat sa gutom kag kapi-gaduhon nga madugay na nga panawagan sang pumuluyo sa

lugar.

Paagi sa pagtukod sang organisasyon sang mga mangu-nguma kag mamumugon sa barangay, sistematiko nga ginpatuman ang mga programa sa tagsa ka komitiba sa produksyon, edukasyon, ikaayong-lawas kag organisasyon. Komprehensibo nga napatuman ang pagpa-uswag sa hilikuton politikal paagi sa pagbuyok, pag-organisa kag pagpahulag sa pumuluyo para sa agraryong paghimakas sa pagsolbar sa kabudlayan pang-ekonomiya. Halin sa magamay nga grupo tubtob sa nakalab-ot sang masobra 60 ka katapuan sang KARIT, huluhalingang nga natukod ang mga organisasyong masa sa kaumhan kag nakalunsar sang mga edukasyon sa mga katapuan sa kabilidhon sang kahublagan sang pumuluyo kag armadong paghimakas agud mangkon ang hustisya sa palangabuhian kag pagpa-uswag sang pang-ekonomiya nga kahimtangan.

Panahon sang Lockdown

Sumugod sa panahon sang lockdown, nangin ihimpla na sang produktibo nga duta ang uma sang organisasyon KARIT sa Brgy. Mabinungahon. Ginatinuguhaan sang mga katapuan nga indi mabakante ang ila uma paagi sa 'crop rotation.' Gilayon nga nagaplano ang natungdan nga mga komitiba angot sa masunod nga igatanom pagkatapos sang tagsa ka ani. Nagatigana kag nagahanda sang mga binhi kag iban pa nga mga kinahanglanon, ginapasunod ang mga trabaho kag ginabahin-bahin ini sang mga katapuan base sa natalana nga panahon.

Sa pagbinuligay sang mga opisyaes kag katapuan, napa-

uswag sang maayo ang uma tungod sa prinsipyo sang sustenabli nga agrikultura. Nagapanguna nga ginatanom amo ang makuhaan sang pagkaon para sa mga benepisyaryo kag sekondaryo lamang ang para ibaligya o makuhaan sang dugang nga palangitan-an. Mayor nga produkto sa uma amo ang humay, saging, kamoteng-kahoy, mais, kamote, mani kag mga utanon. Nagapati ang mga katapuan sini nga sa ila pagtanom, indi lang kaugalingon nga lamesa ang mabutangan sang pagkaon, indi lang pipila ka pamilya ang masolbar ang gutom, kundi makabahin man ini sa palibot nga wala o kulang sang duta nga ulumhan nga pwede matamnan para makuhaan sang pagkaon.

Sa naglapnag sang COVID-19, nangin limitado ang pagsulod kag pag-gwa sang pumuluyo sa lugar, bisan pa sa pagbakal sang nagapanguna nga kinahanglanon. Madamo ang nawad-an sang trabaho kag may ara nga mas ginpili na lang nga magpuli sa uma kaysa sa syudad ma-abutan sang pandemya. Nangin dako nga rekurso sang mga katapuan ang mga produkto sang KARIT tungod nangin sen-

"Bungkalan..." sundan sa pahina 7

MGA BALITA SA ISLA

Komemorasyon sang Escam

Para manawagan sang hustisya sa mga nagkalamatay sa makasiligni nga Escalante massacre (Escam) kag sa tanan nga biktima sang in hustisya, nagtipon ang progresibo nga sektor halin sa nagkalain-lain nga parte sang Negros sa komemorasyon sang ika-36 nga tuig sang Escam nga ginpangunahan sang Bayan Negros sa atubang sang Fountain of Justice (FOJ) sa syudad sang Bacolod, Setyembre 20. Wala malingkang ang pumuluyo sa malain nga tiempo para mapabutyag ang ila pagkundera sa mga nagkalatabo sadtung panahon subongman sa idalum ni Duterte.

Panawagan sa benepisyu kag mga allowance

Kadungan sa komemorasyon

sang Martial Law, nagtipon ang grupo sang mga medical frontliners sa FOJ, syudad sang Bacolod, Setyembre 21, para ipanawagan ang madugay na nga wala gyapun mahatag nga benepisyu kag allowances nga nagakadapat sa ila.

Ginpanawagan man sang grupo ang pag-resign ni Sec. Duque sa Department of Health kag ang palpak nga pag-responde sang administrasyon ni Duterte sa pandemya.

Piket sa BACIWA

Naghiwat sang piket sa atubang sa opisina sang BACIWA Prime Water ang 59 ka iligal nga ginpangkakas nga empleyado kaupod ang Kilusang Mayo Uno kag ang pipila ka mga konsyumedor, Oktubre 7.

Nagapanawagan sang gilayon nga pagbalik sa ulubrahan ang nasambit nga mga empleyado sa idalum sang BACIWA Employees Union base mismo sa mando sang Civil Service Commission. Subongman kabahin sang ila demanda ang ayuda sang lokal nga gobyerno tuga sang kapi-gaduhon nga dala sang pandemya, apang tubtob subong wala ginahatagan pagtamud apisar sang masobra isa na ka bulan nga pagpakigdayalogo. Dugang pa, ginaduso man nila ang kasigurohan sa trabaho para maprotektahan sila kontra iligal nga pagkakas sa obra.

"Mga balita..." sundan sa pahina 8

"Bungkalan..." halin sa pahina 6

tro ini sang pagbaylohanay sang produkto halin sa mga kararuton kabaylo sang isda, uga, karne kag iban pa. Nangin tulubdan man ini sang komprahanay sang saging kag kamoteng-kahoy nga ginahandos sa mga tindahan sa kasikbit nga mga banwa.

Nabuyok man ang mas madamo nga pumuluyo nga magpatapo sa sini nga organisasyon tungod sa pamaagi sang workpoints. Maka-angkon sang bahin sa ani ang mga mangunguma katapo man o indi, halin sa inadlaw nga puntos sang ila pagtrabaho base sa kabilugan nga produkto sa ani. Nanginbabaw man ang dagyaw-alayon kung sa

diin indi kwarta ukon sweldo ang nagapanguna nga basehan sa pagtrabaho, kundi ang pagbay-lohanay sang kusog-pangabudlay kag serbisyo. Kabahin sa trabaho nga kinahanglan tungdan amo ang preparasyon sang duta: arado, bungkag, idas, ag-ag tubtob sa pagtanom, panghilamon, pang-abono kag ani. Ang bug-os nga organisasyon ang maka-benepisyu sang kita sang produksyon sa porma sang pondo sang organisasyon kag ginabahin-bahin sa mga komitiba sa edukasyon, produksyon, ikaayong-lawas, pang-emerhensya, capital build-up, kag mga benepisyu nga amo ang insintibo kag dibidendo nga igahatag sa katapusan sang tuig.

Paagi man sa pagpaninguha nga makapatuhaw sang mga kagamitan panguma nga kinahanglanon sa pagtikad sang duta, naninguha ang mga opisyales sang sini nga organisasyon nga maka-angkon sang mga proyekto nga libre ginapanagtag sang probinsya kag banwa para sa mga mangunguma

Sa subong, nagapadayon nga hugot ang pagpati sang bug-os nga organisasyon sang KARIT nga ang duta nga ginpamaggad sang pagbinuligay kag pag-isa nga gingiyahan sang rebolusyonaryong prinsipyo amo ang sabat sa madugay na nga ginantus nga gutom kag kapi-gaduhon sang pumuluyong Pilipino. **RP**

"Mga balita..." balin sa pahina 7

Aksyon protesta sa opisina sang DA

Nagpatigayon sang isa ka aksyon protesta ang nagkalain-lain nga progresibo nga grupo sang mga mangunguma sa atubang sang Regional Office sang Department of Agriculture sa syudad sang Bacolod, Oktubre 15, bilang panawagan sa gobyerno nga ihatag na ang Php15,000 nga ayuda nga nagakadapat para sa mga mangunguma ilabina ang pagbasura sa Rice Tariffication Law (RTL).

Suno sa grupo, dako ang nangin epekto sang pagpasar sang RTL sa sektor sang agrikultura isa na diri ang pagbaha sang imported nga mga bugas nga nagresulta man sa manubo nga presyo sang baligyaanay sang humay asta Php10-15. Dugang pa nila, isa man ka problema nga ginaatubang subong sang mga mangunguma ang dako nga kapierdihan bangud sang pagbaha sang mga utanon sa merkado nga halin sa iban nga pungsod.

Komemorasyon sang ika-tatlo nga tuig sang Sagay 9 masaker

Ginkomemorar sang mga progresibo nga sektor sang mangunguma kag mamumugon sa uma paagi sa pagsindi sang kandila para sa padayon nga pagpanawagan sang hustisya sa ika-tatlo nga tuig sang makasiligni nga Sagay Masaker sa diin siyam ka mamumugon sa kampo nga naga-"bungkalan" sa Hacienda Nene ang ginpatay sang mga militar, Oktubre 20.

Subongman, naghiwat sang isa ka presscon para ipanawagan ang matuod nga reporma sa duta, ayuda, kag hustisya.

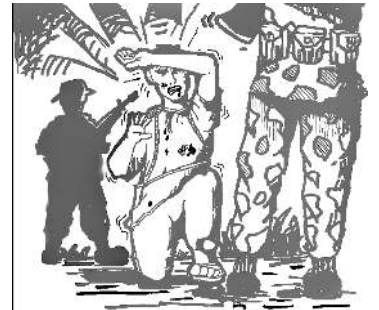
SA MATUOD LANG...

WALA...

sang menor de edad nga alyas "RR" nga katapu sang bisan diin nga yunit sang NPA sa Negros kag wala man sang 10 ka menor de edad nga katapu sang NPA nga gina-aligar ni 3ID Commander MGen. Benedict Arevalo.

KUNDI...

ang ginpakilala nga "RR" ang 17 anyos nga bata sang mangunguma nga si Pedro Montecino sang Sitio Kubay-Anahaw, Barangay Carabalan, Himmaylan City, Negros Occidental nga ginkastigo sang 94th IB kag yara pa karon sa ila kamot kag ginapogus nga maggiya sa ila operasyon kombat.

AGUD...

musingan ang maayo nga imahen sang NPA partikular sa Isla sang Negros, nagpalapta sang peke nga balita ang lantip nga berdugo kag manugpulon sang mga intriga kag kabutigan nga heneral sang 3ID.

Peasant month culmination

Bitbit ang panawagan sang duta, ayuda kag hustisya, ginkulmenar sang progresibong organisasyon sang mga pesante ang tuigan nga selebrasyon sang bulan ka mga pesante paagi sa isa ka martsa rally sad-tong Oktobre 21.

Una nga nagprograma ang grupo sa atubang sang probinsyal nga opisina sang Department of Agrarian Reform (DAR) nga gintakpan sang isa ka noise barrage kag gilayon nga nagmartsa padulong sa FOJ para sa pagpatigayon sang highlight ka kulminasyon. **AP**

Duta ni Cojuangco:

Wala katapusan nga pag-antus kag paghimakas sang mga mangunguma kag mamumugon sa uma sa hasyenda

Una nga bahin

NAPAGKIT SA MASOBRA PILA NA ka dekada nga kadena sang pyudal kag malapyudal nga sistema ang kahimtangan sang mga mangunguma kag mamumugon sa uma sa duta nga ginahugakom sang mga Cojuangco diri sa Negros. Sa malapad nga kadutaan sa Isla, 11 ka mga hasyenda sang kadutaan ang ginahari-an sang mga Cojuangco nga nagalapad sang masobra 5,000 ka ektarya.

Sa temprano nga tuig sang dekada '80, gingamit ni Eduardo "Danding" Cojuangco, Jr. (ECJ) ang politikal nga impluwensya bilang kroni sang mga Marcos kag kaangtanan sa mga pamilya sang agalon mayduta sa Negros. Nagsugod ang wala-kabulusgan nga interes ni ECJ sa Negros matapos niya ginpakaslan si Maria Soledad "Gretchen" Montilla Oppen, heridera sang pamilya Montilla sa Bacolod City, nga pamilya man sang mga dalagku nga agalon may duta sa Negros kaangay sang mga Matti, Peña, Torres, Araneta, Roxas, Suatengco,

Yulo, Garcia, Chua kag Bilbao.

Samtang nagadamol ang kibol sa mga palad sang mga mangunguma kag mamumugon sa uma nga nanigulang na sa pagtala-uma sang duta nga indi gihapon makabig nga ila, padayon naman nga nagkonsolida si ECJ sang iya pang-ekonomiya kag pangpolitika nga mga katuyuan upod na ang pagpalapad sang mga kadutaan kabahin na ang mga hasyenda nga iya ginahugakom sa Negros.

Ang mga kadutaan nga ini ang makit-an sa sentral kag sur nga bahin sang Negros Occidental nga may kalaparon nga ginabug-os sang 5, 030 ektarya. Pipila sa pinakalapad sini amu ang yara sa Hasyenda Balatong (1,270 ektarya) sa La Castellana kag Nieva (725 ektarya) sa syudad sang Himamaylan. Kalabanan sang mga hasyenda ang makita sa La Carlota City kag Pontevedra.

Nangin tunaan ini sang pagpahalin sa linibo ka mga mangunguma kag mamumugon sa uma nga mga residente ukon ginata-

wag nga mga "dumaan" sa mga hasyenda nga iya ginbakal. Dugang pa, kung ano kalapad sang duta nga ginahugakom ni ECJ, amu man ini kalapad ang mga isyu nga gina-atubang sang mga mangunguma kag mamumugon sa uma sa sini nga mga hasyenda.

Pipila sa mga pinakamatingkad nga mga problema diri amu ang mga padihut sang "corporative scheme," madata nga pagpangkakas sang mga kwalipikado nga mga benepisyaryo sang repormang agraryo, kwestyunabli nga mga proseso sang coverage sa idalum sang Voluntary Land Transfer (VLT) kag malapnagon nga pagpahalin kag pagpaharass sa mga mangunguma kag mamumugon sa uma kag mada-mu pa.

Gani ang kabuhi sang mga dumaan sa sini nga mga hasyenda isa ka wala katapusan nga serye sang pag-antus kag paghimakas, apang sa pihak sini padayon gihapon sila nga nahigot sa sistemang mapang-ulipon bangud sa sari-sari nga mga padihut agud ipabilin ang monopolyo sang malagpad nga kadutaan sa mga sakon kag poderoso nga agalon mayduta pareho ni ECJ.

'Corporate scheme'

Ang ini nga mga erya ang makita sa mga syudad kag munisipalidad sang Bago, La Carlota, San Enrique, Pontevedra, Hinigaran, Himamaylan, Isabela, Moises Padilla kag La Castellana. Ini nga mga kadutaan ang

"Duta..." sundan sa pahina 11

Padayon nga ipangabuhi sang madamu pa nga mga pamatan-on ang ila wala natapos nga misyon

ANG TANAN NGA TAWO PAT-UD nga mapatay, apang ang kamatayon may tagsa-tagsa ka kahulugan, ang mapatay nga naga-alagad para sa interes sang pumuluyo makabig nga mabug-at pareho sang bulkan sang Kanlaon. Sa pagsulong sang armadong rebolusyon ang sakripisyo kag kabudlayan ang indi malikawan kag bisan ang paghalad sa kabuhi.

Amo ini ang kahulugan sang kamatayon nila Ka Nikki (Cheene Dacalos), Ka Alvin (Jeren Vargas), Ka George (Jonard Alvior) kag Ka Bobong (Alfredo Sinsano) nga naghalad sang ila bilidhon nga kabuhi para ipakig-away ang interes sang pumuluyo ilabi na ang mga mamumugon kag mga mangunguma. Nagtaliwan sila sa isa ka engkwentro sa gintingub nga tropa sang SAF kag Regional Mobile Force Company sang PNP sadtong Setyembre 14, 2021 sa

Sityo Balik-bailk, Brgy Tabu, Ilog, Negros Occidental.

Si Ka Alvin, 24 ang edad, naghalin sa sahing mangunguma. Nagdaku nga na-impluwensyahan sang rebolusyonaryong ideya bangud may pamilya nga katapu man sang Pulang hangaway. Sa lamharon nga edad (18 anyos) nagdesisyon ini nga maglubos panahon sa NPA. Maayo nga kadre-militar kag makahili-usa sa mga kaupod.

Si Ka Nikki, 30 ang edad,

naghalin sa sahing peti-burges nga nagdaku sa syudad, estudyante sa UP Cebu sa kurso nga BS Mathematics. Ginbayaan niya ang maayo nga pangabuhi, personal nga handum kag ginpili ang banas sa rebolusyon agud magserbisyo sa malapad nga pumuluyo.

Sila Ka George kag Ka Bobong mga imol nga mangu-nguma, nagdaku sa tuman nga

"Padayon..." sundan sa pahina 12

Masaker ang natabo sa Manapla, indi encounter

*Pila ka bahin sang pahayag sang Apolinario Gatmaitan Command
- NPA Negros Island Regional Operational Command*

LUBOS NGA GINAPAKA-MALA-OT SANG APOLINARIO Gatmaitan Command (AGC-NPA) ang mapintas nga pagmasaker sa apat ka kaupod sa Hacienda Builders, Brgy. San Pablo, Manapla sang gintingub nga pwersa sang AFP kag PNP sa ila pagtigayon sang Joint Enhanced Military and Police Operations (JEMPO), Setyembre 30, mga alas dos sang kaagahon.

Suno sa mga pumuluyo, wala sang natabu nga engkwentro sa tunga sang AFP/PNP kag sa mga katapu sang NPA kag indi matuod nga malapit isa

ka oras ang lukpanay. Kaagahon sang ginsulod sang mga berdugo nga AFP/PNP ang balay kag wala kaluoy nga ginpangtiro ang mga nagakatulog nga kaupod. Paano naglab-ot sang isa ka oras ang lukpanay kun wala man lang sang igo sang ni isa ka bala ang balay.

Ang apat ka kaupod nag-ayo sa tagbalay nga makatiner bangud may ginabatyag nga trangkaso; gani ara sila sa sitwasyon nga hors de combat ukon wala sang kapasidad nga mag-away sang sila ginpangtiro tubtob mapatay. Daku ini nga

paglapas base sa laye sang geyra sa Protocol II sang Geneva Conventions kag sa Comprehensive Agreement on Respect of Human Rights and International Humanitarian Law (CAR-HRIHL).

Gusto paggwaon sang AFP/PNP nga may lehitimo nga engkwentro agud hinabunan ang ila brutal nga krimen. Indi ini bag-o nga ila ginahimo nga pagpamatay sa mga katapo sang NPA kag mga konsultant sang National Democratic Front nga ara sa kahimta-

"Masaker..." sundan sa pahina 11

"Duta..." halin sa pahina 9

napasakop sa paltik nga programa sang repormang agraryo sang reaksyunaryo nga gobyerno sa idalum sang iskema nga VLT. Apang ang iya tikang para sa kombersyon sang mga pananom ang gin-updan sang joint venture agreement upod ang 1,759 ka mga mangunguma kag mamumugon sa uma nga mga benepisyaryo sa diin naghatag kay ECJ sang mas malapad nga patag para labi nga makamaniobra para sa iya retensyon kag makalikaw sa reporma sa duta.

Exclusion sang Agrarian Reform Beneficiaries (ARBs)

Sa rehistrasyon nga gintigayon sang DAR, naglab-ot sa 5,000 ka mga mangunguma kag mamumugon sa uma ang kwalipikado nga ARBs sang tuig 1995 kag 1996 sa propedad ni ECJ. Apang masobra sa 3,000 diri ang ginpangkakas sa Certificate of Land Ownership Award (CLOA). Wala sang ginreport nga nagkondukta sang pampubliko nga screening kag wala man ginpahibalo yadtong mga gipangkakas sang rason kung ngaa.

Ang pinakamalala pa ang 1,206 ARBs nga nabutang sa CLOA ang indi mga kwalipikado bangud naga-uyat lamang ini sang mga managerial nga posisyon. Gatasan sa mga ginpangkakas ang ginpahalin sang ECJ & Sons Agricultural Enterprises Inc. sa trabaho, nga amu ang nagapasaka sang illegal dismissal nga kaso batok sa korporasyon.

Eviction kag harassment sa mga mangunguma kag mamumugon sa uma

Agud labi pa nga makapalapad sang ginpamakal nga pampubliko kag pribado nga kadutaan, sa diin kalabanan ang gina-ukopar sang mga imol nga mangunguma kag mga settler;

yadtong mga nagapamalabag ukon nagapamatuk ang biktima sang pagpangharass kag pwersahan nga ginapahalin gamit ang mga tampalasan nga Revolutionary Proletarian Army-Alex Boncayao Brigade (RPA-ABB).

Ini ang pipila sa madamu pa nga mga kondisyon nga nagtulod sa mga mangunguma kag mamumugon sa uma nga magisa kag organisahon ang ila kaugalingon agud depensahan ang ila agraryo nga kinamatarung sa duta. Pag-isa nga ginpanday sang ululupod nga pagpatulo sang balhas, pagpati-al sa init kag pagsulay sa ulan sa pagtikad sang duta subongman sang malig-on kag maisog nga pagatubang sa mapintas nga mga pagpang-atake sang armado nga hubon ni ECJ.

Bao man ka uyaya ang pagproseso kag wala ginahatagan pagtamod sang inutil nga nangtungdan nga ahensya sang gobyerno, puno sang paglaum kag wala kakapoy nga nagahimakas ang mga mangunguma kag mamumugon sa uma agud i-demanda ang madasig nga paghikot sang ila panawagan nga maka-angkon sang duta bilang matuod nga mga benepisyaryo.

Sa pat-ud nga hambalanon, makahambal kita nga indi na bag-o ang istorya sang kahimtangan sang mga mangunguma kag mamumugon sa uma sa hasyenda sang mga Cojuangco. Lapnagon ini sa bilog Isla mangin sa pungsod Pilipinas. Apang ini ang kamatuoran sa kasaysayan sang kabuhi sang mga mangunguma kag mamumugon sa uma nga padayon gihapon nga ulipon sa ila kaugalingon nga duta.

Indi naton pagkalipatan nga ang katam-is sang kabuhi nga gina-agom sang mga despotiko nga mga agalon may duta ang ginpatuhaw sang mapa-it nga pag-antus sang mga mangunguma kag mamumugon sa uma

sa duta nga ginpatulu-an nila sang balhas, luha kag dugo.

Gani sa pihak nga nagtaliwan na si ECJ sadtong Hunyo 16, 2020 nagapabilin gihapon nga madulom kag padayon nga kalbaryo ang kabuhi sang mga dummaan sa iya nga mga hasyenda. Apang nagabukid man ang pagtangkang-tangkang sang mga isyu sa duta nga ginbilin ni ECJ, handa ini nga patagon sang mga mangunguma kag mamumugon sa uma sa kada-adlaw tubtob makita ang masanag nga bwadamlag para sa ila nga mga kabataan kag ma-angkon ang kinamatarung sa duta kag hustisya nga madugay na nga gindingut sa ila. **AP**

.....

"Masaker..." halin sa pahina 10

ngan nga hors de combat. Tampad nga ginasunod ang mandu sang ila uhaw sa dugo nga commander-in-chief nga si Duterte sa pahayag sini nga "kill them all, take no prisoner of war."

Ang pagtaliwan nila Ka Monet (Marilyn Badayos), iya bana nga si Ka Brod (Rudy Carbajosa), Ka Wowie (Ronilo Desabille) kag Ka Simo (Rufino Bocaval) sa kamot sang pasistang kaaway nagtuga sang tuman nga kasubo sa rebolusyonaryong hanay, apang himuon nga inspirasyon ang ila paghalad sang kabuhi paagi sa dugang nga pagpalig-on sang panindugan sa pagserbisyo sa pumuluyo kag pursigido nga magduso sang rebolusyon. Husto nga linya ang ginadala sang Partido sa pagrebolusyon kag seguridad nga magani sang malapad nga suporta sang pumuluyo. **AP**

"Padayon..." halin sa pahina 10

pag-antus sa kapigaduhon rason nga indi mabudlay sa ila ang paghangup sa kahimtangan sang sosyedad kag madali magbukas ang paminsaron sa teorya sa pagrebolusyon.

Apisar nga sila ang naghaling sa sari-sari nga sahi sa sosyedad kag mga isla sa Visayas apang gin-isa sila sa isa ka dungganon nga handum kag panindugan nga wasakon ang kadena sang pagpanghimulos nga nagga-id sa pumuluyo sa Negros sa malawig nga panahon. Bangud sa pagtaas sang ila politikal nga kamuklatan, nagdalum kag nag-sangkad ang ila paghangup sa kahimtangan sang pungsod nga isa ka malakolonyal kag mala-pyudal nga sistema sa diin tuman ka matingkad ang kakina-hanglanon sa paglunsar sang pungsodnon demokratiko nga rebolusyon paagi sa armado nga paghimakas.

Ang ila isganan, determinado kag mainantuson nga pag-atubang sa mapanghangkat nga banas sang rebolusyonaryo nga armado nga paghimakas ang tuman nga halangdon kag dapat nga padayon nga ipangabuhing sang madamu pa nga mga pamatan-on. Ang mga kadalagan nga nalab-ot sa larangan nga ila gin-alagaran ang nagapamatuod sa signipikante nga papel sang mga pamatan-on nga yara permi sa unahan sang kahublagan sang pumuluyo.

Marka sang isa ka komunista ang pagserbisyo sa pumuluyo nga wala naga-ulikid sa kagalingon. Handa sa pag-atubang sa mga sakripisyo kag kabudlayan matungdan lang ang hilikuton para sa pagpa-uswag kag pagsulong sang rebolusyon, kabuhi man ang ihalad kon kina-hanglan.

Ang pagtaliwan sang mga martir kag baganihan sa re-

bolusyon gatong nga labi nga nagapadilaab kag nagahatag sang dugang nga inspirasyon para sa dugang nga kakahas sa pagsulong sang komprehensibo nga hilikuton sa rebolusyon.

Gindingut man sang pasistang AFP/PNP ang mabinungahon nga kabuhi nila Ka Alvin, Ka Nikki, Ka George kag Ka Bobong apang magapabilin nga buhi sa ta-

gipusu-on kag paminsaron sang malapad nga rebolusyonaryo nga pwersa kag pumuluyo sa Negros ang ila nga legasiya. Nabuy-an man nila ang mga armas tungod sa ila pagtaliwan apang madamo nga mga binhi sang rebolusyon ang magatubo kag magabitbit sini agud ipadayon kag sugponan ang ila wala natapos nga misyon.

AP

"CHEENE"

Gikan sa imo nga ABYAN

Ka Lira sang ikaw amon nakilala
Mapagros, matutom kag puno sg
pag-asa
Sa malip-ot nga panahon nga kita
nag-inupdanay
Ang amon pamatyag dugay na
kita nagkilalahay

Kay ang imo mga hulag daw
kaangay sg isa ka pispis sa lasang
Nga maka-upod sa huyop sang
hangin kag ano man ang
masumalang
Ang imo nga mga huyom kag
hulagway
Sa mga kaupod kag masa
nagahatag sang kalipay

Sadtong Setyembre 14 tuig
dosmil beinte uno
Naglanog sa balita ang indi
maayo nga natabo sa imo
Isa ikaw sa apat ka mga matuod
nga hangaway nga nautas ang
kabuhi
Sa inaway banwa para itib-ong
ang mga ginapigos kag
ginahimuslan nga sahi

Kabalo guid kita nga nagakasubo
ang bilog nga rebolusyonaryo nga
kahublagan
Subong man ang imo pamilya,
himata kag abyan
Sa imo hinali nga pagtaliwan

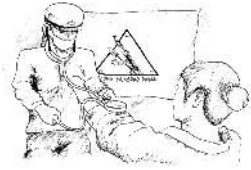
Apang ang imo nga dugo
magapabilin nga abono kag iwag
sa kadam-an

Ka Lira sa imo nga kamatayon
Kamatayon nga makabig naton
kaangay ka bug-at sang bukid
Canlaon
Kay bisan ano man nga porma
(nagmasakit, katigulangon,
napatay sa inaway) ang imo
pagtaliwan
Patay-buhi nimo ini ginhalad
para sa katawhan

Ka Lira ikaw padayon nga
handurawon
Magaabot guid ang ti-on kag
malab-ot ang imo handom
Handom man sang tanan nga
madugay na ginahimakasan
Agud maagum ang matuod nga
demokrasya kag kahilwayan!

Magapabilin ka nga buhi sa amon
paminsaron kag tagipusu-on
Simbolo ikaw sang matuod nga
anak sang nasyon
Salamat sa imo bulawanon nga
panahon
Mabuhay ang REBOLUSYON!!!

Sa tanan nga martyr sang Ilog
Mataas nga pagsaludar kag
pagpasidungog!!! AP

Laygay Medikal

Lan-ag

Ang Lan-ag ukon athlete's foot ang isa ka klase sang impeksyon sa panit nga naga-apekto sa tiil. Mahimo man ini nga maglaton sa kamot kag kuko. Indi tuman ka seryoso ang lan-ag kung ikumpara sa iban nga balati-an, apang tuman ini kabudlay bunglon. Dugang pa, ang lan-ag ang tuman nga makalalaton.

Ano ang kabangdanan sang Lan-ag?

Nagatubo ang lan-ag kung ang fungus ukon ang ginatawag nga tinea ang nagapangabuhi sa tiil. Mahimo nga malatnan ang isa ka tawo sang sini nga fungus paagi sa pagsimpon sa mga tawo nga may lan-ag ukon pagtandog sa mga butang nga may fungus. Nagakabuhi ang mga tinea sa mga lugar ukon butang nga mainit kag medyo nagabasa-basa. Masami ini nga makit-an sa mga banyo, tangkal, torel sang karabaw kag mga lugar nga may mga danaw.

Sin-o ang mahimo nga ma lan-ag?

Tanan ang mahimo nga ma lan-ag, apang may mga na-andan nga buluhaton nga mahimo magpataas sang posibilidad nga makakuha sang lan-ag. Ari ang pipila sa mga posibilidad nga mahimo nga magkalan-ag:

- Nagalakat pirme nga naga-tiniil
- Nagagamit sang medyas, sapatos ukon tuwalya sa tawo nga may lan-ag
- Nagasuksok sang mga gutok nga sapatos

- Ginapabay-an nga basa ang tiil sa sulod sang malawig nga oras
- Nagahulul sa tiil
- May sensitibo nga panit
- May yara sang pilas sa tiil

Ano ang mga sintoma sang lan-ag?

May sari-sari nga sintoma ang lan-ag. Mahimo nga maka-eksperyensya sang isa ukon sobra pa sa mga nagasunod kung may impeksyon.

- Pagkatol kag paghapdi sa tunga sang mga tudlo
- Pagkatol kag paghapdi sang mga tikod sang tiil
- May makatol nga lap-ok sa tiil
- Paglitik-litik kag pagpanghimbis sang mga tiil ilabi na sa tikod kag mga tudlo
- Pagbagtik sang mga panit sa mga tikod kag kilid sang tiil
- Pagpangdamol kag paglaw-ay sang kolor sang mga kuko
- Pagkakas sang kuko sa tiil

Ano ang bulong sa lan-ag?

Ang lan-ag sarang nga mabulong sang mga mabakal lang nga mga bulong batok sa fungus. Kungang mga bulong nga mabakal sa botika nga wala sang resita ang indi epektibo sa lan-ag, ang doktor ang sarang nga makahatag sang bulong nga pwede inomon para sa lan-ag. Ang ini nga mga bulong ang tuman nga epektibo sa pagpamatay sang mikrobyo kag nagakinahanglan sang resita para makabakal sini.

May pila ka pamaagi sa pagdula sang katol sa lan-ag nga sarang mahimo sa balay.

Makabulig ang paghulom

sang tiil sa tubig nga may asin kag langgaw. Makabulig ini para magmala ang apektado nga parti sang tiil.

Himuon nga mas baho ang tiil paagi sa pagbutang sang pila ka kihad nga ahos sa tunga sang imo nga mga tudlo nga apektado kag indi ini pagkakason sa sulod sang isa ka adlaw. Pwede man nga magkaon sang mga pagkaon nga manggaranon sa ahos.

Buburan sang baking soda ang tiil antis magsuksok sang medyas sa aga. Nagabulig ang baking soda para suyupon ang basa sa tiil apang indi ini mapunggan ang katol. Ginasuyop man sang baking soda ang indi manami nga baho sang sapatos.

Maglaga sang apat ka ounces sang dahon ka oregano sa tubig nga insaktohan lang para mahulom ang mga tiil. Ihulom ang mga tiil sa duha tubtob apat ka beses sa kada adlaw.

Ang paggamit sang virgin coconut oil ang napamatud-an nga epektibo nga bulong sa lan-ag bangod may yara ini sang antimicrobial properties. Pwede ini nga direkta nga ipahid sa tiil duha ka beses sa kada adlaw.

Pwede man nga maggamit sang luy-a. Magpabukal sang isa ka tasa sang tubig nga may isa ka ounce sang ginkihad nga luy-a sa sulod sang 20 minutos kag pabugnawon. Ini ang gamiton nga panghugas sa tiil duha ka beses sa isa ka adlaw. **AP**

ANG *Paghimakas*
OKTUBRE 2021

**PAPAGSIKON KAG PALAPARON
ANG MGA PAGHIMAKAS SANG
MANGUNGUMA!**

**ISULONG ANG ARMADO NGA
PAGHIMAKAS AGUD LUTUSON ANG
KONTRAREBOLUSYONARYO NGA
GYERA NI DUTERTE!**

